

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LELISIE
W 2023 ROKU**

Lelis 2024

SPIS TREŚCI

I. OGÓLNE INFORMACJE	3
1.1 Podział geograficzny i charakterystyka mieszkańców Gminy Lelis	4
1.2 Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej	5
1.3 Realizacja pracy socjalnej.....	6
1.4 Świadczenia pieniężne i w naturze z pomocy społecznej.....	10
II. ZADANIA WŁASNE GMINY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ	
REALIZOWANE PRZEZ OPS LELIS	11
2.1 Zadania obowiązkowe	12
2.1.1 Zasiłki stałe	12
2.1.2 Zasiłki okresowe	13
2.1.3 Zasiłki celowe	13
2.1.4 Schronienie dla osób bezdomnych	13
2.1.5 Składka na ubezpieczenie zdrowotne	14
2.1.6 Usługi opiekuńcze	14
2.2 Zadania fakultatywne (realizowane w zależności od posiadanych środków)	15
2.2.1 Specjalny zasiłek celowy.....	15
III. ZADANIA Z ZAKRESU SYSTEMU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH,	
ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH I ŚWIADCZEŃ WYCHOWAWCZYCH.....	16
3.1 Realizacja zadań z ustawy o świadczeniach rodzinnych.....	16
3.1.1. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego.....	16
3.1.2 Świadczenia opiekuńcze	19
3.1.3 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	21
3.1.4 Świadczenie rodzicielskie	22
3.1.5 Realizacja zadań z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	23
3.1.6 Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne	24
3.2 Realizacja zadań z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	24
IV. REALIZACJA RZĄDOWYCH PROGRAMÓW	28
4.1 Informacje ogólne	28
4.2 Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.....	29
4.3 Opieka wychowawcza.....	30
4.4 Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	32
4.5 Zadania z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.....	33
4.6 Program „Czyste Powietrze”.....	33
4.7 Karta Dużej Rodziny.....	34
4.8 Świadczenie pieniężne za zakwaterowanie obywatela Ukrainy.....	36
4.9 Dodatki dla gospodarstw domowych.....	37
4.9.1 Dodatek węglowy.....	37
4.9.2 Inne źródła ciepła.....	37
4.9.3 Dodatek elektryczny.....	38
V. GMINNE PROGRAMY Z ZAKRESU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ.....	39
5.1 Leliska Karta Seniora.....	39
5.2 Rodzina Trzy Plus.....	39
5.3 Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Lelis na lata 2022-2027.....	40
VI. WNIOSKI OŚRODKA SPOŁECZNEJ W LELISIE Z DZIAŁALNOŚCI W 2023	
ROKU I PLAN PRACY NA 2024 ROK.....	43

I. OGÓLNE INFORMACJE

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie przedstawia sprawozdanie ukazujące działania realizowane w 2023 roku.

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej oraz zakres zadań przypisanych Ośrodkowi do realizacji określają m.in. następujące ustawy:

ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.)
ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy(t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1772 z późn. zm.)
ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 810 z późn. zm.)
ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.)
ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 z późn. zm.)
ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.)
ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 735 z późn. zm.)
ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2241)
ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44)
ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571)
ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.)
ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1297 z późn. zm.)
ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1923)
ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2424)
ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 z późn. zm.)
ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.)
ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1630)
ustawa z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1477 z późn. zm.)
ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 759 z późn. zm.)
ustawa z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1704 z późn. zm.)

Zadaniem OPS jest skuteczne i efektywne udzielanie wsparcia mieszkańcom Gminy Lelis, poprzez, możliwie najwyższej jakości świadczonych usług oraz ustalenie i kierowanie adekwatnych form wsparcia będących odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby mieszkańców Gminy.

W 2023 roku Ośrodek w efektywny sposób, wykorzystywał pozyskane środki zewnętrzne, rozszerzając ofertę wsparcia, wdrażając nowatorskie, zindywidualizowane wsparcie.

1.1 Podział geograficzny i charakterystyka mieszkańców Gminy Lelis

Gmina Lelis położona jest w południowo - wschodniej części województwa mazowieckiego, w centralnej części powiatu ostrołęckiego. Zajmuje obszar 197 km², co stanowi 0,6% powierzchni województwa mazowieckiego, 9,4% powierzchni powiatu. Odległość gminnej miejscowości Lelis od miasta powiatowego Ostrołęka wynosi 12 km, natomiast od stolicy województwa mazowieckiego-Warszawy-130 km. Liczba mieszkańców na 31.12.2023r. Wynosiła 9 968 w tym 4 927 kobiet i 5 041 mężczyzn, co stanowi 11,87 ludności powiatu.

63,1% mieszkańców gminy Lelis jest w wieku produkcyjnym, 23,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 13,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W skład gminy wchodzi 23 sołectwa tj. Aleksandrowo, Białobiel, Dąbrówka, Długi Kąt, Durlasy, Gąski, Gnaty, Gibalka, Kurpiewskie, Lelis, Łęg Przedmiejski, Łęg Starościński-Walery, Łęg Starościński, Łodziska, Nasiadki, Obierwia, Olszewka, Płoszyce, Siemnocha, Szafarnia, Szafarczyka, Szkwa, Szwendrowy Most.

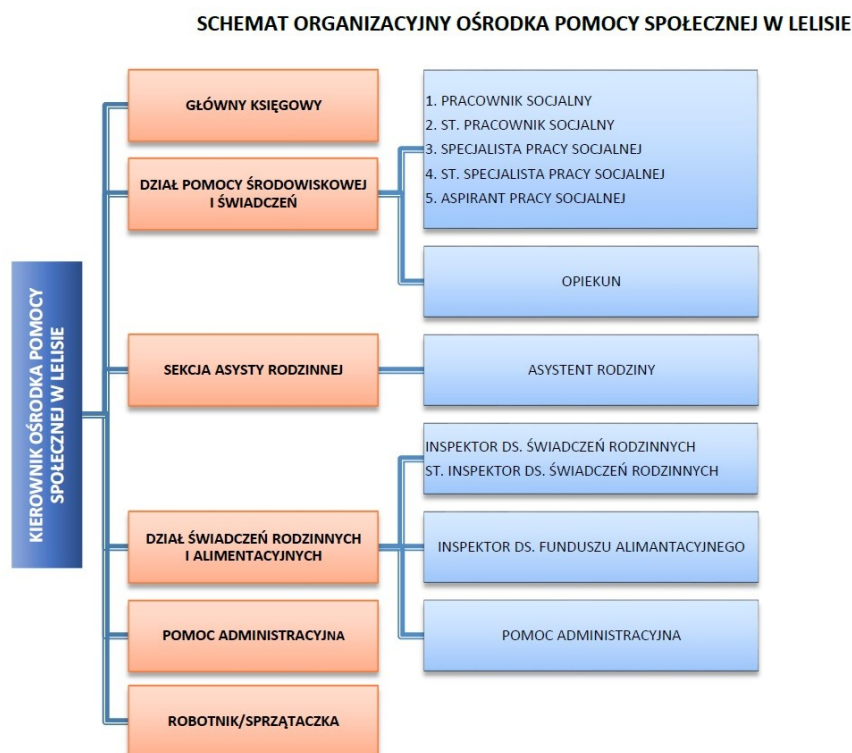
Gmina Lelis jest typową rolniczą Gminą, na terenie której prowadzone są wyspecjalizowane gospodarstwa rolne - zorientowane na chów bydła mlecznego.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrołęce pokazują, że z 2023 roku liczba osób zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Gminy Lelis wynosiła 430, w tym 251 kobiet. W porównaniu z rokiem 2022 liczba osób zarejestrowanych w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy wynosiła 411 osób, w tym 211 kobiet, a w 2021 roku liczba osób zarejestrowanych wynosiła 389 osób, w tym 209 kobiet. OPS realizując swoje zadania, szczególnie jeśli dotyczyły wypłaty świadczeń pomocy społecznej to ich rodzaj, forma i rozmiar świadczeń były odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, zgodnie z celami i możliwościami pomocy społecznej.

Obowiązkiem osób korzystających ze wsparcia jest ich współudział w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Zmusza to niekiedy osoby ubiegające się o świadczenia do zmiany postawy z biernej i roszczeniowej na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów. Szczegółowy zakres zadań własnych i zleconych gminie określa art. 17 i 18 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Teren Gminy Lelis w 2023 r. ze względu na potrzeby pomocy społecznej, podzielony był na 5 rejonów opiekuńczych, w których pracowało 5 pracowników socjalnych.

1.2 Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej

Potrzeby profesjonalnej kadry OPS, świadczącej wsparcie, podlegają różnym formom doskonalenia zawodowego poprzez udział w szkoleniach, doksztalcaniu i samoksztalcaniu. Pracownicy Ośrodka dołożyli wszelkich starań, aby wszystkie świadczenia zostały wypłacone w terminie lub przed terminem, tuż po otrzymaniu dotacji z budżetu państwa.

W 2023 r. pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w niżej wymienionych konferencjach i szkoleniach, których tematyka przedstawia się następująco:

1. Zasady pracy Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych. Procedura Niebieska Karta krok po kroku, z uwzględnieniem projektu nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
2. Refundacja podatku VAT - tzw. dodatek gazowy. Preferencyjny zakup węgla oraz pozostałe zagadnienia dotyczące dodatków grzewczych.
3. Współdziałanie asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym na rzecz wsparcia rodziny doświadczającej kryzysów.
4. Majątek trwały w jednostkach sektora finansów publicznych – gospodarowanie i ewidencja – aspekty praktyczne.

5. Pomoc Społeczna 2023 – aktualne problemy.
6. Realizacja Programów „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 oraz „Opieka Wytchnieniowa” – edycja 2023.
7. „E-administracja i otwarty rząd”
8. Zmiana Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych Ustaw – praktyczne omówienie i porównanie do obecnego stanu prawnego. Jak zmiany wpłyną na dotychczasową pracę Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych.
Dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych w świetle proponowanych zmian w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
9. Aspekty administracyjno-prawne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Narzędzia prawne w rękach grupy diagnostyczno-pomocowej oraz poszczególnych ich członków.
Dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych w świetle proponowanych zmian w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
10. Właściwy obieg i kontrola dokumentów finansowo-księgowych w jednostce. Zakres odpowiedzialności i obowiązków. Niezbędne instrukcje i dokumenty. Najczęstsze nieprawidłowości.
11. Kondycja systemu ochrony dzieci przed przemocą w Polsce - Konferencja MCPS.
12. Najnowsze zmiany w świadczeniach rodzinnych w tym związane ze świadczeniami opiekuńczymi.
13. Spotkanie szkoleniowo – informacyjne dot. prawidłowego prowadzenia dokumentacji dla Dyrektorów, Kierowników oraz Pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – PODPROGRAM 2021.
14. Dzieci i ryby głosu nie mają - Konferencja MCPS.
15. Asystentura rodziny w świetle zmian, nowych wyzwań i trudności. Ustawodawstwo, dokumentacja, praca z rodziną wieloproblemową – analizy praktyczne.
16. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w praktyce GKRPA, ZI oraz OPS w świetle rewolucyjnych zmian i nowej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
17. Świadczenie wspierające, a świadczenie pielęgnacyjne – rewolucja w przepisach.
18. Funkcjonowanie GDP w pytaniach i odpowiedziach.

1.3 Realizacja pracy socjalnej

Najważniejszym zadaniem pomocy społecznej jest praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych, jest obowiązkowym zadaniem

własnym gminy. W pracy socjalnej chodzi nie tylko o określone działanie zabezpieczające, czy korygujące, ale przede wszystkim o wsparcie i realizację polityki społecznej państwa, które winno mieć na względzie zasady równych szans nie zależnie od wieku, płci, przekonań politycznych, religijnych, rasy czy kultury.

Art. 119 ust.1 pkt.1 ustawy o pomocy społecznej stanowi, iż praca socjalna jest jednym z najważniejszych obowiązków pracownika socjalnego. Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego opracowanie diagnozy, służącej do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą/rodziną.

W 2023 roku pracownicy socjalni prowadzili działania z zakresu pracy socjalnej z rodzinami i osobami prowadzącymi samodzielne gospodarstwa domowe.

Pracownicy socjalni podejmowali działania w tych obszarach, gdzie osoba/rodzina napotykała trudności, których nie była w stanie samodzielnie pokonać i wymagała wsparcia w zakresie np. funkcjonowania w środowisku społecznym, prowadzeniu gospodarstwa domowego w realizowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, uzyskaniu zatrudnienia, poprawy stanu zdrowia, itp. Praca socjalna może być prowadzona m. in. w oparciu o tzw. kontrakt socjalny, który jest sposobem określania współdziałania osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Tabela nr 1 przedstawia informację dot. ilości środowisk objętych pracą socjalną:

Lp.		2021 rok	2022 rok	2023 rok
1.	Ilość rodzin i osób samotnych	139	138	228
2.	Liczba osób w tych rodzinach	327	391	570

Źródło: Opracowanie własne.

W 2023 roku nastąpił wzrost liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną w porównaniu do 2022 roku o 60%, a do 2021 roku o 61%.

Tabela nr 2 przedstawia działania z zakresu pracy socjalnej podejmowane przez pracowników socjalnych w 2023 r.:

Poradnictwa dotyczącego m.in.	Kierowanie do:	Udzielanie pomocy w:
- racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, - możliwości ubiegania się o pomoc, - wsparcie z innych instytucji, - alimentów, - świadczeń rentowych i emerytalnych, - wykonywania władzy rodzicielskiej, - uzyskania różnych uprawnień, - zagrożeń wynikających z cyberprzestrzeni, - ustalenia stopnia niepełnosprawności, - zmiany stopnia niepełnosprawności, - potrzeby zarejestrowania się w urzędzie pracy,	- Gminnego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, - Orzecznika ZUS, KRUS, - Poradni Leczenia Uzależnień, - Powiatowego Urzędu Pracy, - Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, - organizacji i stowarzyszeń pozarządowych, - stowarzyszeń, - organizacji kościelnych w celu otrzymania pomocy rzeczowej,	- umieszczaniu w domu pomocy społecznej, rodzinnym domu opieki i innych - załatwianiu spraw urzędowych, - skierowaniu dzieci na kolonie, - uzyskaniu odpowiednich dokumentów z ZUS-u i innych instytucji, - nawiązaniu kontaktów sąsiedzkich, społecznych, - rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych lub nawiązywaniu kontaktów z rodziną, - załatwianiu wizyty lekarza, zabiegów medycznych, - wsparcia prawnego, pedagogicznego, psychologicznego.

Ponadto działania z zakresu pracy socjalnej podejmowane przez pracowników socjalnych w 2023r. dotyczyły m. in.:

Tabela nr 3 dotyczy współpracy pracowników socjalnych z instytucjami:

Pracownicy socjalni współpracowali z:	W ramach współpracy z instytucjami uzyskano wsparcie w formie m.in.
- pedagogami szkolnymi i wychowawcami, - kuratorami sądowymi i społecznymi, - opiekunami prawnymi, - placówkami medycznymi, - placówkami przeciwdziałającymi uzależnieniom, - Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym, - kościółami i związkami wyznaniowymi, - organizacjami pozarządowymi, - stowarzyszeniami, - jednostkami samorządowymi, - ośrodkami pomocy społecznej, - dzielnicowymi, - domami pomocy społecznej, - sądem, - Dziennym Domem „Senior +”, - organizatorem i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, - asystentem rodziny, - Centrum Integracji Społecznej,	- skierowania 22 dzieci na kolonie organizowane przez PCK, - wsparcia 8 osób przez okres 10 miesięcy w formie kart zakupowych i możliwości ich realizacji w sklepie "Biedronka", których inicjatorem był Caritas Diecezji Łomżyńskiej, - wsparcia w postaci 520 paczek w tym: dla 172 rodzin polskich i 6 rodzin z Ukrainy - pomoc żywnościowa w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa współfinansowana z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) z CARITAS Diecezji Łomżyńskiej - Wsparcie udzielone Obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie gm. Lelis w wyniku trwania konfliktu zbrojnego. - wsparcie 6 rodzin w formie kart zakupowych „Witamy i pomagamy” i możliwości ich realizacji w sklepie "Biedronka", których inicjatorem był Caritas

	Diecezji Łomżyńskiej, - przekazanie 6 rodzinom środków higienicznych otrzymanych z PCK - przekazanie wyprawki szkolnej dla 1 dziecka otrzymanej z PCK - przekazanie dla 13 rodzin kosmetyków otrzymanych z PCK
--	---

Pracownicy socjalni w 2023 r. prowadzili następujące działania:

- dokonywali bezpośrednich odwiedzin w środowisku,
- monitorowali sprawowanie usług opiekuńczych na terenie Gminy Lelis,
- interweniowali i monitorowali wykonywanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej nad dziećmi oraz wsparcie osób starszych, chorych czy niepełnosprawnych,
- dystrybuowali odzież używaną, sprzęt, meble pozyskane od darczyńców,
- monitorowali sposób wykorzystania przyznanej pomocy,
- uczestniczyli w sprawach w Sądzie Rejonowym, Prokuraturze i innych instytucjach,
- monitorowali sytuację rodzin objętych Procedurą „Niebieskiej Karty”,
- motywowali klientów i członków rodziny do utrzymania abstynencji, kontynuacji leczenia lub terapii, uczestnictwa w grupach wsparcia, zmiany postępowania, podjęcia zatrudnienia,
- motywowali rodziców do pracy z asystentem rodziny, udziału dzieci w letnim wypoczynku oraz innych aktywności

Przygotowywali:

- rodzinne wywiady środowiskowe,
- aktualizacje wywiadów,
- wywiady alimentacyjne,
- pisma, wezwania w zakresie świadczonej pomocy, alimentacji na rzecz klientów,
- zaświadczenia dot. udzielonej pomocy społecznej,
- adnotacje urzędowe, notatki służbowe, informacje,
- wywiady weryfikujące uprawnienia do przyznania specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz prawidłowe wykorzystanie świadczeń w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- pomagali w wyjaśnieniu uprawnień do świadczeń rodzinnych, pielęgnacyjnych, opiekuńczych,
- „Niebieskie Karty”,
- opinie w sprawach pracy z rodziną do różnych instytucji,
- wnioski do sądu o wgląd w sytuację rodziny dot. sprawowanej opieki nad małoletnimi dziećmi,

- wnioski do sądu o wgląd w sytuację w rodzinie i skierowanie na przymusowe leczenie psychiatryczne ,
- wnioski do sądu o umieszczenie w domu pomocy społecznej bez zgody,
- wnioski do sądu o ustanowienie doradcy tymczasowego,
- poszukiwali kandydatów na opiekunów osób ubezwłasnowolnionych.

Wsparciem asystenta rodziny objęto łącznie 30 dzieci w tym:

Zakres współpracy pracowników socjalnych i asystenta rodziny:

- wprowadzenie asystenta w środowisko, zapoznanie się i omówienie planu pracy z rodziną;
- wspólne monitorowanie środowiska i wymiana informacji;
- wspólne omawianie występujących problemów w rodzinach;
- wspólne planowanie podejmowanych działań na rzecz rodziny;
- współdziałanie w udzielaniu pomocy rodzinom dotycząca poprawy ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- wspólne udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspólne podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia i bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- wspólne dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny;
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą;
- omawianie występujących problemów w rodzinie, dysfunkcji, funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym;
- omówienie podejmowanych działań w celu wspierania aktywności społecznej rodzin; motywowania członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, poszukiwania i/lub podejmowania oraz utrzymania pracy zarobkowej;
- informowanie asystenta rodziny o formach pomocy OPS;

1.4 Świadczenia pieniężne i w naturze z pomocy społecznej

Przyznawanie, wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń pieniężnych i w naturze jest podstawowym instrumentem wykorzystywanym w pomocy społecznej na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i marginalizacją społeczną.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej świadczeniami z pomocy społecznej są:

Świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku, z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez s

Świadczenia niepieniężne :

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie, w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych,

II. ZADANIA WŁASNE GMINY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ OPS

Środki finansowe na realizację świadczeń z pomocy społecznej pochodziły z dotacji wojewody oraz środków własnych Gminy.

Tabela nr 4 przedstawia sprawozdanie finansowe z zakresu świadczeń pomocy społecznej w Lelisie w latach 2021 - 2023:

Środki finansowe na realizację zadań własnych przeznaczono na następujące formy pomocy: Świadczenia	2021	2022	2023
1. Zasilki stałe, w tym:	117 267	106 621	99 595
<i>dla osoby samotnie gospodarującej</i>	100 458	99 862	95 374
<i>dla osoby pozostającej w rodzinie</i>	16 809	6 759	4 221
2. Zasilki okresowe, w tym z powodu:	27 451	34 767	28 804
<i>bezrobocia</i>	10 738	19 027	18 627
<i>długotrwałej choroby</i>	12 870	14 222	8 420
<i>niepełnosprawności</i>	3 843	1 518	1 757

3. Zasiłki celowe, świadczenia pieniężne w tym:	35 170	48 601	24 008
<i>świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności w ramach Programu „Posilek w szkole lub w domu”</i>	13 210	18 900	16 750
<i>zasiłki celowe w tym:</i>	20 509	29 701	7 258
<i>zasiłki celowe specjalne</i>	14 661	2 808	1 860
4. Schronienie	22 835	63 322	53 157
5. Posiłki gorące, w tym dla:	111 450	80 130	25 301
<i>dzieci w ramach programu „Posilek w szkole i w domu”</i>	91 714	79 746	24 917
6. Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	9 000	400	0
7. Składka na ubezpieczenie zdrowotne (zasiłki stałe, osoby realizujące kontrakt socjalny)	8 119	8 786	7 707
8. Usługi opiekuńcze	75 132	74 346	66 118
RAZEM:	406 424	388 965	304 690

Źródło: Opracowanie własne.

Kwota zasiłków stałych wypłaconych w 2023 r. w stosunku do 2022 r. była niższa o 7%, a w 2021 r. była niższa o 15%. Kwota zasiłków okresowych wypłaconych w 2023 r. w stosunku do 2022 r. była niższa o 17%, a w stosunku do 2021 r. była wyższa o 5%. Należy zauważyć, że zasiłki stałe i zasiłki okresowe były finansowane z budżetu państwa. Kwota zasiłków celowych wypłaconych w 2023r. w stosunku do 2022r. była niższa o 51%, a w stosunku do 2021 r. była niższa o 32%.

Zasiłki celowe finansowane były ze środków własnych gminy i budżetu państwa w ramach programu „Posilek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Zaobserwowano w 2023 r. spadek wydatków na schronienie w stosunku do 2022 r. o 16%, a do 2021 r. wzrost o 133%. Na terenie gminy zauważa się tendencję wzrostu ewentualnych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością ze względu na dysponowanie budynkami mieszkalnymi nie wyposażonymi w odpowiednie ogrzewanie oraz pojawiające się zjawisko wydawania przez Sąd orzeczeń dot. opuszczenia lokalu mieszkalnego z tytułu stosowania przemocy domowej.

2.1 Zadania obowiązkowe

2.1.1 Zasiłki stałe

Zasiłki stałe były świadczone osobom pełnoletnim całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, nieposiadającym żadnego źródła utrzymania lub których dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kryterium dochodowego.

Okres przyznanej pomocy w formie zasiłku stałego w 2023 roku wynosił 12 miesięcy, natomiast średnia miesięczna wysokość zasiłku stałego na osobę stanowiła kwotę 461,08 zł.

Z tej formy pomocy w 2023 r. skorzystało 18 osób.

2.1.2 Zasiłki okresowe

Zasiłki okresowe przyznawane były osobom/rodzinom w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, bezrobocie oraz niepełnosprawność, których dochód był niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub od kryterium dochodowego rodziny. Okres przyznanej pomocy w formie zasiłku okresowego w 2023 roku wynosił średnio 4 miesiące, natomiast średnia miesięczna wysokość zasiłku okresowego na osobę/rodzinę stanowiła kwotę 171,45 zł. Z tej formy pomocy skorzystało 14 osób/rodzin.

2.1.3 Zasiłki celowe

Zasiłki celowe przyznawane były dla osób/rodzin głównie z powodu braku źródła utrzymania, bądź niskiego dochodu w rodzinie, bezrobocia, niepełnosprawności oraz choroby, zdarzenia losowego. Wysokość zasiłku celowego uzależniona była od sytuacji materialnej i bytowej rodziny oraz ilości osób w rodzinie. Najczęściej były to zasiłki z przeznaczeniem na żywność, odzież, obuwie, opał, leki, środki czystości, energię elektryczną. Z zasiłków celowych skorzystało 67 rodzin na łączną kwotę 24 008 zł, w tym 16 750 w ramach Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

W przypadkach korzystania przez osobę ze świadczeń pieniężnych niezgodnie z przeznaczeniem Ośrodek świadczył pomoc w formie opłacenia faktury w sklepie za artykuły spożywcze oraz na pokrycie części lub całości kosztów leków, na dojazd do lekarza, opału. Z tej formy pomocy skorzystało 6 osób.

2.1.4 Schronienie dla osób bezdomnych

Bezdomność jest zjawiskiem bardzo zmiennym w czasie, często ulega nasileniu w okresie jesienno – zimowym. Z szacunkowych danych będących w posiadaniu OPS wynika, że z terenu Gminy Lelis 5 osób posiada status bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością.

W 2023 roku Ośrodek Pomocy Społecznej kierował osoby bezdomne do:

- Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn prowadzonego przez Polski Komitet Pomocy Społecznej zlokalizowanego przy ul. Przemysłowej 1, Ławy gm. Rzekuń,
- Schroniska dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi prowadzonego przez Centrum Pomocy Bliźniemu – MARKOT, Orszewo Osada 10, 96 – 317 Guzów.

Tabela nr 5 przedstawia ilość osób zamieszkujących w Schronisku w latach 2021 – 2023:

Lp.	Bezdomni i zagrożeni bezdomnością którym udzielono schronienia	2021	2022	2023
1.	Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn PKPS ul. Przemysłowa 1, Ławy, gm. Rzekuń	5	4	4
2.	Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi prowadzonego przez Centrum Pomocy Bliźniemu – MARKOT, Oryszewo Osada 10, 96-317 Guzów	-	1	1

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba osób bezdomnych, którym udzielono schronienia w roku 2023 nie wzrosła w stosunku do roku 2022 i 2021.

Osoba bezdomna miała prawo na podstawie art. 48 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej domagać się od Gminy schronienia, miejsca do spania, posiłku i niezbędnego ubrania.

Wydatki na schronienie w ww. Schronisku wyniosły łącznie 53 157 zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie podpisał porozumienie z Organami prowadzącymi ww. schroniska. W porozumieniach zostały zawarte ustalenia dot. zasad kierowania do schronisk, ponoszonej odpłatności oraz współpracy.

2.1.5 Składka na ubezpieczenie zdrowotne

Składka na ubezpieczenie zdrowotne była opłacana za osoby, które pobierały zasiłki stałe. Miesięczna wysokość składki wynosiła 9% kwoty przyznanego świadczenia zasiłku stałego - stanowiącej podstawę naliczenia składki zdrowotnej. W 2023 roku opłacano składkę zdrowotną 16 osobom.

2.1.6 Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze realizowało 3 opiekunki, które świadczyły usługi dla 3 osób niepełnosprawnych. Opiekunki w ramach zleconych zadań utrzymywały kontakt z lekarzem rodzinnym i innymi specjalistami, wspierały swoich podopiecznych w podtrzymaniu aktywności ruchowej i społecznej. Usługi polegały na zabezpieczeniu niezbędnych potrzeb życiowych takich jak: gotowanie, sprzątanie, palenie w piecu, pranie, prasowanie, utrzymanie higieny osobistej, itp. Usługi opiekuńcze świadczone były również w soboty i niedziele oraz dni ustawowo wolne od pracy.

Tabela nr 6 przedstawia ilość osób objętych usługami opiekuńczymi oraz kwotą świadczeń.

USŁUGI OPIEKUŃCZE			
	2021	2022	2023
Liczba osób	7	5	3
Kwota świadczeń	75 132	74 346	66 118

Źródło: Opracowanie własne.

Ilość osób objętych usługami opiekuńczymi w 2023 r. w stosunku do 2022r. zmniejszyła się o 40%. i do 2021 r. zmniejszyła się o 57%. Przyczyną powyższego jest fakt, że osoby zobowiązane do alimentacji zajmują się swoimi członkami rodziny i w związku z tym korzystają ze specjalnego zasiłku opiekuńczego, który przysługuje osobom, nie podejmującym zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

2.2. Zadania fakultatywne (realizowane w zależności od posiadanych środków)

2.2.1 Specjalny zasiłek celowy

Specjalne zasiłki celowe były udzielane osobom, których dochód był wyższy od kryterium dochodowego, a zachodziły szczególne uzasadnione okoliczności związane z leczeniem, niepełnosprawnością, bezrobociem. Wysokość specjalnego zasiłku celowego nie może przekroczyć wysokości kryterium dochodowego o którym mowa w art 8 ustawy o pomocy społecznej dla osoby samotnie gospodarującej tj. 776 zł lub rodziny tj. 600 zł na osobę w rodzinie .

Średnia wysokość przyznanego w 2023 r. specjalnego zasiłku celowego wynosiła – 232,50 zł, natomiast średni okres przyznanej pomocy wynosił 1 miesiąc. Z tej formy pomocy skorzystało 8 rodzin (w których wspólnie gospodarowało 21 osób).

III. ZADANIA Z ZAKRESU SYSTEMU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH, ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH I ŚWIADCZEŃ WYCHOWAWCZYCH

3.1. Realizacja zadań z ustawy o świadczeniach rodzinnych

Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

3.1.1. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

Uprawnienia do zasiłku rodzinnego zależą od spełnienia kryterium dochodowego	
Prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje, gdy dochód za rok 2023 w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł miesięcznie	W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności, prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje, gdy dochód w 2023 r. w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł miesięcznie
W przypadku przekroczenia kwoty uprawniającej daną rodzinę do zasiłku rodzinnego, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą o którą został przekroczony dochód rodziny	

Wysokość zasiłku rodzinnego w 2023r. wynosiła miesięcznie:

- 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 21 roku życia (w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności do ukończenia 24 roku życia).

Do zasiłku rodzinnego przysługiwały następujące dodatki z tytułu:

- urodzenia się dziecka w wysokości 1000,00 zł jednorazowo,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego 400,00 zł miesięcznie,
- samotnego wychowywania dziecka 193,00 zł miesięcznie (w przypadku dziecka niepełnosprawnego 273,00 zł),
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (na trzecie i na następne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego) 95,00 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego:
 - do 5 roku życia 90,00 zł,
 - powyżej 5 roku życia 110,00 zł,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (jednorazowo) 100,00 zł,
- dodatek z tytułu nauki dziecka w szkole ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej poza miejscem zamieszkania (wyplacany od września do czerwca)
 - z tytułu pokrycia kosztów dojazdu w wysokości 69,00 zł miesięcznie;
 - z tytułu na pokrycie kosztów zamieszkania w wysokości 113,00 zł miesięcznie;

W 2023r. ogółem wypłacono 3823 dodatków do zasiłku rodzinnego. Jak wynika z poniższego zestawienia najwięcej dodatków wypłacono z tytułu pokrycia kosztów dojazdu do miejscowości, w której znajduje się szkoła.

Tabela nr 7 przedstawia informacje dot. liczby wypłaconych dodatków do zasiłków rodzinnych:

Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:	Liczba świadczeń		
	2021	2022	2023
Urodzenia dziecka	35	45	17
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	200	183	119
Samotnego wychowywania dziecka	257	214	161
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	508	490	427

Rozpoczęcia roku szkolnego	866	798	448
Na pokrycie kosztów dojazdu do miejscowości w której znajduje się szkoła	1821	1567	1251
Z tytułu zamieszkiwania w miejscowości w której znajduje się szkoła	27	14	18
Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1671	1595	1382
Razem	5385	4898	3823

Źródło: Opracowanie własne.

W 2023r. analizując liczbę wypłaconych dodatków z tytułu zauważalny jest:

- spadek wypłaconego dodatku z tytułu urodzenia o 62,2 % w stosunku do roku 2022 r., i spadek o 51,4% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego o 35% w stosunku do roku 2022 i spadek o 40,5 % w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka o 24,8 % w stosunku do roku 2022 i 15,9% w stosunku do 2021 r.;
- spadek wypłat dodatku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego o 12,9% w stosunku do roku 2022 i 15,9% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu rozpoczęcie roku szkolnego o 43,9% w stosunku do roku 2022 i 48,3% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu pokrycia kosztów dojazdu do miejscowości w której znajduje się szkoła o 20,20% w stosunku do roku 2022 i 31,3% w stosunku do roku 2021;
- wzrost wypłat dodatku z tytułu zamieszkiwania w miejscowości w której znajduje się szkoła o 28,60% w stosunku do roku 2022 i spadek 33,30% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej o 13,4 % w stosunku do roku 2022 i 17,30 % w stosunku do roku 2021.

Tabela nr 8 Struktura rodzin pobierających zasiłek rodzinny wraz z dodatkami w 2021 r., 2022 r. i 2023 r. przedstawia się następująco:

2021				2022				2023			
Liczba rodzin 396				Liczba rodzin 343				Liczba rodzin 341			
z 1 dzieckiem	z 2 dziećmi	z 3 dziećmi	z 4 i więcej dziećmi	z 1 dzieckiem	z 2 dziećmi	z 3 dziećmi	z 4 i więcej dziećmi	z 1 dzieckiem	z 2 dziećmi	z 3 dziećmi	z 4 i więcej dziećmi
124	155	94	25	112	124	84	23	90	135	85	31

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród rodzin uprawnionych do zasiłku rodzinnego w 2023 r. największą liczbę rodzin stanowiły rodziny z dwójką dzieci. Na przestrzeni badanego okresu zmniejszyła się liczba rodzin z 1 dzieckiem. Tak jak w latach ubiegłych, rodziny z 2 dzieci stanowią większość, wśród rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego.

W 2023 r. nastąpił wzrost liczby rodzin wielodzietnych (rodzin z 3 dzieci i więcej) o 8,4 % w stosunku do roku 2022 oraz spadek o 2,5 % do roku 2021.

3.1.2 Świadczenia opiekuńcze

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY
przysługuje w wysokości 215,84 zł miesięcznie:

*niepełnosprawnemu dziecku;
osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia;
jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
osobie, która ukończyła 75 lat;
osobie niepełnosprawnej, w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;*

W 2023r. wypłacono 1623 świadczenia zasiłku pielęgnacyjnego, w 2022r. wypłacono 1647, a w 2021r. wypłacono 1662 świadczenia. Tak więc, liczba wypłaconych świadczeń zasiłków pielęgnacyjnych w 2023r. spadła o 1,5% w stosunku do 2022r. i zmalała o 2,3 % w stosunku do 2021r.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

W przypadku, gdy o świadczenie pielęgnacyjne ubiegają się rolnicy, małżonkowie rolników bądź domownicy, świadczenia te przysługują odpowiednio:

- 1) rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
- 2) małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.” Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 stycznia.

Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego na następny rok kalendarzowy podlega ogłoszeniu w drodze obwieszczenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do dnia 15 listopada każdego roku.

Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosiła miesięcznie:

- * w 2021 roku – 1 971,00 zł
- * w 2022 roku – 2 119,00 zł
- * w 2023 roku - 2 458, 00 zł

W 2023 r. wypłacano świadczenie pielęgnacyjne dla 56 osób, w 2022 r. dla 50 osób, natomiast w 2021 r. dla 41 osób. Analizując liczbę rodzin którym wypłacono świadczenie pielęgnacyjne w 2023r. nastąpił wzrost o 12% w stosunku do 2022 r. oraz o 36,6% w stosunku do 2021.

Na podstawie badanego okresu zauważalny jest wzrost liczny osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego w odniesieniu do lat 2021-2022.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

1) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub

2) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej

- w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Prawo do tego świadczenia uzależnione jest od kryterium dochodowego, które wynosi 764 zł netto na osobę. Przy ustalaniu dochodu brane są pod uwagę dochody rodziny osoby wymagającej opieki i rodziny osoby sprawującej opiekę.

Wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego wynosi **620,00 zł miesięcznie**

W 2023r. nie wypłacano specjalnego zasiłku opiekuńczego, w 2022r. dla 1 osoby, natomiast w roku 2021r. dla 5 osób.

W 2023r. nastąpił spadek liczby rodzin uprawnionych do specjalnego o 100% w stosunku do roku 2022r. Powodem tendencji spadkowej jest możliwość uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego o znacznie wyższej wysokości. Wobec czego powyższe świadczenie jest mniej atrakcyjne dla potencjalnego świadczeniobiorcy.

3.1.3 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka

Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1922,00 zł.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania. Zapomoga przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

Jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka wypłacono w 2023r. dla 54 rodzin, w 2022r. dla 80 rodzin, w 2021r. dla 79 rodzin.

Analizując liczbę rodzin, którym wypłacono jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka w 2023r. widoczny jest spadek liczby rodzin o 32,5 % w stosunku do 2022r. oraz o 31,6% w stosunku do 2021r.

3.1.4 Świadczenie rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziny dziecko i nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są głównie osoby bezrobotne, studenci, a także osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące działalność gospodarczą jeżeli nie pobierają zasiłku macierzyńskiego. Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- 1) 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 2) 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 3) 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 4) 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 5) 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje w wysokości 1000,00 zł, nie jest zależne od dochodu.

W 2023r. wypłacono 297 świadczeń rodzicielskich, w 2022 r. wypłacono również 297 świadczeń rodzicielskich, w 2021r. wypłacono 342 świadczenia. W porównaniu do 2022r. wypłacono taką samą liczbę świadczeń natomiast w stosunku do 2021r. zanotowano spadek o 13,20% wypłaconych świadczeń.

3.1.5 Realizacja zadań z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Zadanie realizowane jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie na podstawie art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”. Świadczenie przysługuje z tytułu urodzenia dziecka, posiadającego zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

W 2023r. nie wypłacono świadczeń „Za życiem”, w 2022r. świadczenie wypłacono dla 3 rodzin, w 2021r. 3 rodzinom.

Tabela nr 9 Struktura wydatków na świadczenia rodzinne przedstawiała się następująco:

RODZAJ ŚWIADCZENIA LICZBA ŚWIADCZEŃ	2021		2022		2023	
	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
ZASIŁKI RODZINNE WRAZ Z DODATKAMI	15 143	1 679 376 zł	13 693	1 514 777 zł	11364	1 288 208
<i>Zasiłki pielęgnacyjne</i>	1 662	358 726 zł.	1 647	355 488 zł	1623	350 308
<i>Świadczenia pielęgnacyjne</i>	477	936 571 zł.	559	1 179 862 zł	669	1 635 885
<i>Specjalny zasiłek opiekuńczy</i>	43	26 660 zł.	8	4 700 zł	0	0
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE	2 182	1 321 957 zł.	2 214	1 540 050 zł	2 292	1 986 193
Świadczenie rodzicielskie	342	304 922 zł.	297	257 103 zł	297	264441
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	74	74 000 zł.	80	80 000 zł	54	54000
Świadczenie „za życiem”	3	12 000 zł.	3	12 000 zł	0	0
RAZEM	17 744	3 392 258 zł	16 287	3 403 930 zł	14007	3592842

źródło: opracowanie własne

Analizując liczbę wypłaconych świadczeń zasiłków rodzinnych z dodatkami w 2023r. widoczny jest spadek o 17% w stosunku do 2022r. oraz o 2 5% w stosunku do 2021r. co przełożyło się na niższe kwoty świadczeń wypłaconych w poszczególnych latach.

3.1.6 Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne

W związku z uprawnieniem do pobierania świadczeń opiekuńczych składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za te osoby w całości opłaca Wójt, Burmistrz lub Prezydent miasta, przez okres niezbędny do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia.

Przez okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego OPS opłaca za osoby uprawnione składkę na ubezpieczenia zdrowotne, o ile nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.

Podstawę wymiaru składki stanowi kwota wysokości przyznanego świadczenia.

Tabela nr 10 Wydatki na składki na ubezpieczenia społeczne i na ubezpieczenia zdrowotne dla uprawnionych osób otrzymujących świadczenia opiekuńcze kształtowały się następująco:

RODZAJ SKŁADKI	2021		2022		2023	
	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Składka na ubezpieczenie społeczne	381	144 479 zł	412	187 970 zł	517	284 522
Składka na ubezpieczenie zdrowotne	137	20 290 zł	145	27 099 zł	220	48 043
Razem	518	164769 zł	557	215 069 zł	737	332 565

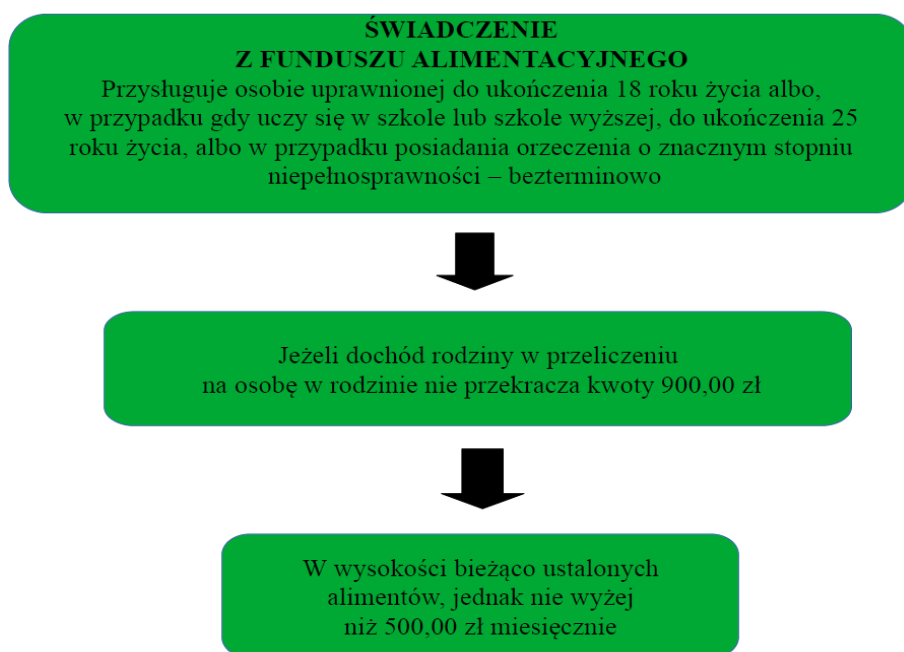
Źródło: Opracowanie własne.

W 2023r. zwiększyła się liczba świadczeń/opłacanych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia opiekuńcze stosunku w stosunku do roku 2022 o 32,2 %, zaś do roku 2021 o 42,3%.

3.2 Realizacja zadań z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Wspieranie osób ubogich, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, należy do obowiązków państwa. Dla osób, które nie otrzymują należnego im wsparcia finansowego od osób zobowiązanych do alimentacji, został stworzony fundusz alimentacyjny. Zostaje on wypłacany z dotacji celowej – przyznawanie i wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest zadaniem z zakresu administracji rządowej zleconym gminie

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Fundusz alimentacyjny jest wsparciem materialnym dla osób uprawnionych do alimentów i nieotrzymujących ich z powodu bezskuteczności egzekucji. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł. Zgodnie z art. 9 ust. 1, 2 ww. ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej - do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekracza kwotę 900,00 zł, o kwotę nie wyższą, niż kwota świadczenia z funduszu alimentacyjnego, przysługującego osobie uprawnionej w okresie świadczeniowym, świadczenie przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie ("złotówka za złotówkę"). Jeśli wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej, jest niższa niż 100 zł, świadczenie to nie przysługuje. Wnioskować o świadczenie z funduszu alimentacyjnego może osoba uprawniona (pełnoletnie dziecko), jej przedstawiciel ustawowy (rodzic w przypadku małoletniego dziecka) lub jej opiekun prawny. Osobą uprawnioną zgodnie z art. 2 pkt. 11 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów jest bowiem dziecko, które ma zasądzone sądownie alimenty od rodzica, który ich nie płaci (a więc egzekucja przebiega bezskutecznie).

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 11 przedstawia dane osób otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego:

Liczba rodzin:	2021r.	2022r.	2023r.
	32	30	28
Liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z tego na osobę uprawnioną w wieku:	435	453	399
- 0-17 lat	385	395	347
- 18-24 lat	50	58	47
- 25 lat i więcej	0	0	5
Liczba osób uprawnionych otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego w wysokości:	39	40	35
- do 100 zł	0	0	0
- od 100,01 zł do 200 zł	2	0	0
- od 200,01 zł do 300 zł	1	1	1
- od 300,01 zł do 400 zł	10	13	10
- 400,01 zł do 500 zł	26	26	24

Źródło: Opracowanie własne.

Z funduszu alimentacyjnego w latach 2021, 2022, 2023 skorzystała zbliżona liczba rodzin. W 2023r. wypłacono o 11,90 % mniej świadczeń z funduszu alimentacyjnego w stosunku do 2022r. i mniej o 8,3 % w stosunku do roku 2021. Spadek liczby wypłaconych świadczeń w 2023r. spowodowany jest ukończeniem kształcenia przez osoby uprawnione, skuteczną alimentacją a także zmianą miejsca zamieszkania osób uprawnionych..

W 2023r. zaobserwowano spadek o 12,5% osób uprawnionych do otrzymywania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w porównaniu do 2022r. o 10,3%, a do 2021r. o 10,3%.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmuje organ właściwy dłużnika tj. Wójt, Burmistrz lub Prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego.

Tabela nr 12 przedstawia postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych:

Lp.	Rok	2021	2022	2023
1.	Liczba dłużników alimentacyjnych w gminie:	25	27	27
2.	Liczba działań podjętych wobec dłużników alimentacyjnych, w tym:	12	17	17

2.1	Przekazanie komornikowi sądowemu informacji uzyskanych z wywiadu alimentacyjnego/środowiskowy	9	8	9
2.2	Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w PUP	0	1	1
2.3	Poinformowanie PUP o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	0	1	1
2.3	Wszczęcie postępowania o uznanie dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	0	3	2
2.4	Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	0	1	2
2.5	Wydanie decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	1	2	0
2.6	Złożenie wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 KK	0	1	1
2.7	Skierowanie wniosku do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	0	0	1
2.8	Skierowanie do starosty wniosku o uchylenie decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	0	2	1
3.	Stan należności z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stan na ostatni dzień roku	2 205 508,90 zł	2 300 023,00 zł	2 307 801,00 zł
4.	Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych	102 575,30 zł	106 340,31 zł	75 507,40 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmuje organ właściwy dłużnika tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika. Liczba dłużników alimentacyjnych, dla których Wójt Gminy Lelis był organem właściwym w 2023r. pozostawała na takim samym poziomie jak w 2022 r. natomiast zwiększyła się o 8,00% dłużników alimentacyjnych, w porównaniu do 2021r. W 2023r. podjęto taką samą liczbę działań wobec

dłużników alimentacyjnych jak w roku 2022. Powodem tego jest uchylanie się dłużnika od obowiązku alimentacyjnego, w tym nie podejmowanie współpracy i nie odpowiadanie na wezwania, w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. OPS w takich przypadkach informował komornika i organ właściwy wierzyciela w celu podjęcia właściwych działań. W 2023r. i 2022r. liczba podjętych działań w stosunku do dłużników alimentacyjnych jest na tym samym poziomie, natomiast w stosunku do 2021r. liczba podjętych działań zwiększyła się o 41,70%. Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych w 2023r. były niższe o 29 % w porównaniu do 2022r. i spadek o 26,40% w stosunku do 2021r., przez dłużników alimentacyjnych, zaległych alimentów wypłaconych| z funduszu alimentacyjnego.

IV. REALIZACJA RZĄDOWYCH PROGRAMÓW Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

4.1 Informacje ogólne

Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 jest programem osłonowym w rozumieniu art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r. poz. 901 z późn. zm.) dotyczącym realizacji zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, o którym mowa w art. 17 ust.1 pkt.3 i pkt 14 ustawy o pomocy społecznej. Program utworzono w związku z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. (M. P. z 2018 r. poz. 1007 z późn.zm.).

Celem Programu **"Posiłek w szkole i w domu"** na lata 2019-2023 jest zapewnienie pomocy i ograniczenia zjawiska niedożywienia: dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, samotnych, chorych lub niepełnosprawnych.

Program wspiera gminy w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom tego pozbawionym, poprawę poziomu życia i zdrowia dzieci i dorosłych z rodzin o niskich dochodach. W celu objęcia programem większej liczby mieszkańców gminy realizowano:

- uchwały Nr XLIX/328/2023 RG Lelis z dnia 25 stycznia 2023r. w sprawie wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023, uchwały Nr XLIX/329/2023 RG Lelis z dnia 25 stycznia 2023r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023r.

- uchwały Nr XLIX/330/2023 RG Lelis z dnia 25 stycznia 2023r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków na pomoc w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 na terenie gminy Lelis.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie (OPS) realizuje ww. Program udzielając pomocy w jednej z trzech form:

- posiłku
- świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,
- świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W przypadku ubiegania się o pomoc w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, składano do OPS:

- wniosek ustny lub pisemny o przyznanie pomocy w formie gorącego posiłku lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności,
- dowód osobisty lub inny dokument potwierdzający tożsamość wnioskodawcy (do wglądu),
- dokumenty potwierdzające sytuację finansową wnioskodawcy/rodziny wnioskodawcy,
- w razie konieczności, inne dokumenty potwierdzające trudną sytuację życiową, które określał pracownik socjalny po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Zakres udzielania pomocy był adekwatny do możliwości Ośrodka i indywidualnych potrzeb osoby/rodziny. Ostateczna forma załatwienia wniosku to wydanie decyzji administracyjnej o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy. Decyzja przyznająca świadczenie wydawana jest na wnioskodawcę. Pomoc była przyznana na wszystkie osoby w rodzinie, które prowadzą wspólne gospodarstwo domowe z wnioskodawcą.

Z programu skorzystały osoby i rodziny, których dochód nie przekraczał kwoty 200% kryterium dochodowego, o którym mowa w art.8 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o pomocy społecznej, tj.:

- 1 152 zł dla osoby samotnie gospodarującej;
- 1 200 zł dla osoby w rodzinie.

4.2 Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

1. W 2023r. koszt Programu ogółem wyniósł 42 801 zł, z tego:

- ze środków budżetu państwa - 33 632 zł,
- ze środków własnych Gminy - 9 169 zł

Tabela nr 13 przedstawia wydatki na pomoc w zakresie dożywiania w latach 2022 – 2023 z programu „Posiłek w szkole i w domu”

	2021		2022		2023	
Wydatki z dotacji	72 009 zł	66 %	76 669zł	77 %	33 632zł	78,6%
Wydatki ze środków własnych gminy	36 542 zł	34 %	22 761zł	23 %	9 169 zł	21,4%
Ogółem	108 551 zł	100 %	99 430 zł	100 %	42 801 zł	100 %

Wieloletni rządowy program "Posiłek w szkole i w domu na lata 2019- 2023" realizowany przez OPS w Lelisie finansowany jest przez budżet Państwa i ze środków własnych Gminy.

Analizując poszczególne lata zauważalny jest w 2023 r. niższy koszt Programu o 57% w porównaniu do 2022 r. i o 61% w porównaniu do 2021 r. Powodem zmniejszenia kosztu Programu jest niższy koszt jednego posiłku dla dzieci i młodzieży w 2023r. w porównaniu do 2022r i 2021r. wynika to z kalkulacji obejmującej tylko koszty posiłku tkz. „wsad do kotła”. W 2022r. I 2021r. koszt posiłku obejmował ciepły posiłek w ramach cateringu.

Programem objęte były również dzieci uczęszczające do placówek oświatowych poza terenem gminy Lelis. OPS przyznawał świadczenie pieniężne w formie zasiłku celowego z programu "Posiłek w szkole i w domu" w oparciu o art. 39 ustawy o pomocy społecznej.

Więcej szczegółowych danych za 2023 r. znajduje się w „Informacji z realizacji Wieloletniego Programu Ośłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w domu i szkole” na lata 2019-2023.

4.3 Opieka wytnieniowa.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie w 2021 r., 2022 r., 2023 r. realizował Rządowy Program „Opieka wytnieniowa”, organizowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności;
- 2) osobami posiadającymi:

- a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573) albo
- b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych)

- poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej. W czasie, gdy osoba niepełnosprawna miała zapewnioną opiekę i obecność innej osoby, opiekun faktyczny miał możliwość odpocząć, zrelaksować się, pójść na wizytę do lekarza, załatwić niezbędne sprawy urzędowe itp.

W ramach realizowanego projektu, osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną, uzyskali doraźnie i czasowo, opiekę zastępczą nad osobą niepełnosprawną.

W 2023 r. Gmina Lelis otrzymała środki na realizację projektu „Opieka wytchnieniowa” w wysokości 107 712,00 zł, natomiast 2022r. w wysokości 117 504,00 zł, a w 2021r. w wysokości 38 400,00 zł.

W 2023r. otrzymane środki finansowe na realizację ww. programu są o 8,3 % niższe niż w 2022r. i o 180,5 % wyższe niż 2021r.

Usługi opieki wytchnieniowej przyznano na wniosek członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym lub osobą dorosłą niepełnosprawną.

W 2023r. w projekcie uczestniczyło 11 osób niepełnosprawnych z ograniczoną sprawnością ruchową tj.

- 5 dzieci,
- 6 osób dorosłych.

W 2022 r. w projekcie uczestniczyło 12 osób niepełnosprawnych z ograniczoną sprawnością ruchową tj:

- 6 dzieci,
- 6 osób dorosłych.

W 2021 r. w projekcie uczestniczyło 4 osoby niepełnosprawne z ograniczoną sprawnością ruchową tj:

- 2 dzieci,
- 2 osoby dorosłe.

OPS zawarł umowy zlecenia z osobami świadczącymi usługi opieki wytchnieniowej w ilości 240 godzin dla każdej osoby niepełnosprawnej.

Porównywalna jest liczba uczestników ww. programu w 2023r i 2022r. natomiast zauważalny jest znaczny wzrost liczby uczestników o 175 % w stosunku do roku 2021. Znaczący wzrost liczby uczestników w latach 2023 – 2022 w odniesieniu do roku 2021 świadczy o tym, że działania w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” spotkały się z pozytywnym odbiorem i spełniają założone cele.

Dzięki tym działaniom, faktyczni opiekunowie osób niepełnosprawnych wypoczęli, zregenerowali siły, odpoczęli od codziennych obowiązków wynikających z ciągłej opieki nad osobą niepełnosprawną. Skorzystali z usług społecznych, ukierunkowanych na wzmocnienie posiadanego potencjału, samooceny i kreatywności. Pozałatwiali zaległe sprawy, odnowili lub nawiązali kontakty i relacje rodzinne i społeczne.

4.4 Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

W 2023r. po raz drugi Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie realizował Rządowy Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2023 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Celem Programu było wprowadzenie usług asystenta jako formy wsparcia dla dzieci do 16 roku życia oraz pełnoletnich osób niepełnosprawnych przy:

- wykonywaniu codziennych czynności,
- poprawie funkcjonowania w życiu społecznym,
- ograniczeniu skutków niepełnosprawności,
- stymulacji do podejmowania aktywności na różnych szczeblach życia codziennego.

Osoby/dzieci niepełnosprawne miały możliwość skorzystania z pomocy asystenta m.in. przy:

- załatwianiu spraw urzędowych,
- wyjściu, powrocie i dojeździe do wskazanych przez uczestnika miejsc,
- robieniu zakupów,
- nawiązywaniu kontaktów /współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- korzystaniu z dóbr kultury tj., muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy itp.,
- czynnym uczestnictwie w wydarzeniach społecznych, kulturalnych,
- zaprowadzaniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej lub przyprowadzaniu ich z niej.

Koszt realizacji ww. Programu w 2023r. wyniósł 192 392,68 zł a w 2022r. 137 907,00 zł. Koszt realizacji ww. Programu w 2023r. był większy o 39,5%. Zwiększenie środków finansowych w 2023r. mimo zmniejszenia liczby osób niepełnosprawnych o 1 osobę w porównaniu do 2022r. wynikało z objęciem działaniami ww. Programu osoby niepełnosprawne wymagające wysokiego poziomu wsparcia ze względu na posiadane znaczne deficyty zdrowotne (znaczny stopień niepełnosprawności).

W Programie w 2023r. uczestniczyło 6 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawnych, a w 2022r. 1 osoba z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 4 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

4.5 Zadania z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Program „Rodzina 500 plus” to wsparcie polskich rodzin. Z pomocy korzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do ukończenia 18 roku życia.

Tabela nr 14 przedstawia kwoty z realizacji wypłat świadczenia 500+

ROK	2021	2022	2023
Liczba rodzin/wnioskodawców, którym wypłacono 500+	1218	1227	1
Średnio miesięczna liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych	2150	2129	10
Kwota wypłaconych świadczeń wychowawczych	12 831 348,97	5 299 028,48	5000

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba rodzin, którym wypłacono świadczenia w 2023 roku jest znacząco niższa niż w latach poprzednich uwagi na fakt, iż realizację zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie wypłaca obecnie świadczenia w ramach ustalonej przez Wojewodę Mazowieckiego koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przebywania rodziców/rodzica za granicą.

4.6 Program „Czyste Powietrze”

Z roku na rok podejmuje się coraz więcej przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości powietrza, jednak dotychczasowe działania są w dalszym ciągu niewystarczające. Dowodem na

to jest długa lista miejscowości z wysokim wskaźnikiem zanieczyszczeń. Problem z przekroczeniem norm czystości powietrza występuje szczególnie w momencie rozpoczęcia sezonu grzewczego. Z pomocą szybszego uporania się problemu ze smogiem przychodzi Program Czyste Powietrze, którego zadaniem podstawowym ma być zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i poprawę jakości powietrza poprzez rozbudowaną ofertę dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na nowoczesne i spełniające normy emisji.

Program Czyste Powietrze zakłada również dotacje jako formę pomocy finansowej wyrównującej szanse u osób dotkniętych tzw. ubóstwem energetycznym. Dzięki niemu istnieje możliwość uzyskania wsparcia finansowego w realizacji wybranych inwestycji odpowiednich dla nowych wymogów dotyczących jakości powietrza.

Aby otrzymać wyższą dotację na wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na nowoczesne oraz termomodernizację domu, potrzebne jest zaświadczenie o dochodach wydane przez gminę. Zaświadczenia potwierdzające prawo do zwiększonego dofinansowania dla mieszkańców gminy Lelis wydaje Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie na podstawie żądania wydania zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego.

Tabela nr 15 przedstawia liczbę złożonych żądań wydania zaświadczenia oraz liczbę wydanych zaświadczeń.

	2021	2022	2023
Liczba przyjętych wniosków/żądań wydania zaświadczenia	54	48	115
Liczba wydanych zaświadczeń	56	48	112

Źródło: Opracowanie własne.

W 2023 r. wpłynęło 115 wniosków żądań wydania zaświadczenia. Wydano 112 zaświadczeń, 1 postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia, 1 postanowienie o umorzeniu postępowania natomiast 2022 r. wpłynęło 48 żądań wydania zaświadczenia, a w 2021r. 54 wnioski żądania wydania zaświadczenia. W 2023r. wpłynęło o 139,6% więcej żądań wydania zaświadczeń niż w roku 2022 i więcej o 113% niż w roku 2021. Zauważalny jest wzrost wydanych zaświadczeń w 2023r. w stosunku do lat 2021-2022 z uwagi na zainteresowanie skorzystania z podwyższonego poziomu dofinansowania z programu „Czyste powietrze”.

4.7 Karta „Dużej Rodziny”

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023r. poz. 2424 ze zm.) Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy

transportowej na terenie całego kraju. Zniżki mogą oferować nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Tabela nr 16 przedstawia porównanie liczby złożonych wniosków w latach 2021-2023:

Lp	Liczba wniosków wyszczególnienie	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
1.	Liczba złożonych wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny ogółem:	46	144	140
2.	Liczba wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny złożonych po raz pierwszy przez rodzinę wielodzietną:	25	23	26
3.	Zakończonych decyzją administracyjną o odmowie przyznania KDR dla wszystkich członków rodziny:	2	0	6
4.	Liczba wniosków o uzupełnienie rodziny wielodzietnej:	1	4	8
5.	Liczba wniosków o przyznanie KDR po raz pierwszy przez rodzinę składającą się wyłącznie z rodziców:	14	105	100
6.	Liczba przyznanych kart dla nowego członka rodziny:	1	3	4
7.	Liczba przyznanych nowych kart dla członka rodziny, który był już jej posiadaczem:	1	4	3
8.	Liczba przyznanych duplikatów:	0	5	1
9.	Liczba wniosków o przyznanie dodatkowej formy karty KDR (forma elektroniczna)	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne.

W 2023r. złożono o 2,8 % mniej wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny niż w 2022r., a w porównaniu z 2021r. o 204,3%. Największą liczbę wniosków stanowią wnioski składane przez rodziców którzy mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Wysoki wzrost liczby wydanych Kart Dużej Rodziny w 2022r. i 2023r. w porównaniu do 2021r. jest spowodowany możliwością uzyskania podwyższonego limitu energii elektrycznej w niższych cenach dedykowanych dla rodzin wielodzietnych.

Wnioskodawca składa jeden wniosek, w którym wykazuje członków rodziny dla których wnioskuje o wydanie Karty Dużej Rodziny.

Tabela nr 17 przedstawia porównanie liczby wydanych kart KDR w latach 202-2023:

Lp.	Liczba kart wyszczególnienie	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
1.	Liczba Kart Dużej Rodziny, z tego:	163	306	319
1.1	Wydanych:	137	306	319
1.2	Anulowanych:	1	1	1
1.3	Unieważnionych:	1	6	6
2.	Dostarczonych przez PWPW do gmin i nie wydanych:	28	24	1
3.	Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny:	45	140	139
4.	Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, z tego:	137	304	319
5.	Liczba rodziców/ małżonków	66	231	225
6.	Liczba dzieci	71	75	94
7.	Liczba osób którym anulowano Kartę Dużej Rodziny z tego:	1	0	1
7.1	Rodzice/dzieci	1	0	1
8.	Liczba osób którym unieważniono Kartę Dużej Rodziny z tego:	1	6	6
8.1	Rodzice/dzieci	1/5	3/3	1/5
9.	Liczba przyznanych duplikatów kart:	1	5	1
10.	Liczba wydanych decyzji administracyjnych:	2	1	1
11.	Liczba przyznanych dodatkowych forma kary Dużej Rodziny, z tego:	0	0	0
11.1	W formie tradycyjnej	0	0	0
11.2	W formie elektronicznej	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne.

W 2023 r. wydano 4,2 % więcej kart niż w roku 2022, natomiast w stosunku do roku 2021 liczba wydanych kart zwiększyła się o 95,7 %.

4.8 Świadczenie pieniężne za zakwaterowanie obywatela Ukrainy

Świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy jest przyznawane na podstawie art. 13 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Od 16 marca 2022 r. każda osoba zapewniająca zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium RP bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi

na terytorium tego państwa, może otrzymać świadczenie wysokości 40,00 zł za każdy dzień udzielonej pomocy.

Wysokość świadczenia wynosi 40 zł za osobę za dzień, przy czym świadczenie to obejmuje zapewnienie zarówno zakwaterowania jak i wyżywienia i jest w 100% finansowane z budżetu Państwa. Środki wypłacane były przez samorząd „z dołu”, a więc za okres zakwaterowania i wyżywienia, który już upłynął.

W 2023r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie wpłynęło 24 wnioski o przyznanie ww świadczenia, natomiast w 2022r. wpłynęło 74 wnioski o przyznanie ww świadczenia. Łączna liczba obywateli Ukrainy objętych wnioskami w 2023r. wyniosła 4 osoby, natomiast w 2022r. były to 134 osoby.

Obywateli Ukrainy objętych wsparciem w zakresie zakwaterowania i wyżywienia w 2023r. było mniej o 97% w porównaniu do 2022r. Łączna kwota środków wypłaconych z Funduszu Pomocy osobom zapewniającym wyżywienie i zakwaterowanie w 2023r. wyniosła - 33 960,00 zł, natomiast w 2022r. - 343 880,00 zł. W 2023r. wypłacono o 90,1% mniej środków niż w 2022r. Powodem powyższego jest fakt, iż obywatele Ukrainy opuszczali teren Gminy, wracając na Ukrainę lub wyjeżdżając do innych miast, krajów.

4.9 Dodatki dla gospodarstw domowych

4.9.1 Dodatek węglowy

Ustalenie prawa do wypłaty dodatku węglowego następowało na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym zwanym dalej „dodatek węglowy”.

W 2023r. wypłacono 3 dodatki z postępowań, które zakończyły się w 2023 r. z wniosków złożonych w 2022 r.

4.9.2 Inne źródła ciepła

W 2022 r. OPS realizował zadania ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw. W 2023 r. wypłacono 3 dodatki na kwotę 3000,00 zł w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe zasilane drewnem kawałkowym.

4.9.3 Dodatek elektryczny

W celu zrekompensowania wzrostów kosztów cen na rynku energii na mocy ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, której zapisy weszły w życie 18 października 2022 r. wprowadzony został dodatek elektryczny dla gospodarstw domowych.

Dodatek elektryczny to jednorazowe wsparcie finansowe dla odbiorców, dla których głównym źródłem ogrzewania jest energia elektryczna,

Dodatek elektryczny przysługuje odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym (w rozumieniu ustawy – prawo energetyczne - odbiorca końcowy dokonujący zakupu energii elektrycznej wyłącznie w celu ich zużycia w gospodarstwie domowym do ogrzewania), w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego jest zasilane energią elektryczną, np. pompa ciepła, ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny i źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia 11 sierpnia 2022r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, jeśli jest to nowo uruchomione źródło.

Dodatek wyniósł:

- 1 000 zł – dla gospodarstw domowych zużywających do 5 MWh rocznie,
- 1 500 zł – dla gospodarstw domowych zużywających powyżej 5 MWh rocznie (warunkiem było załączenie potwierdzenia przekroczenia 5 MWh wysokości rocznego zużycia za rok 2021).

Wypłata dodatku elektrycznego jest zadaniem zleconym gminie.

Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego można było składać realizatorowi zadania tj. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lelisie od 1 grudnia 2022r. do 1 lutego 2023r.

W okresie od 01.01.2023r. do 01.02.2023r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie wpłynęło 18 wniosków. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie wypłacił dodatki elektryczne na łączną kwotę 16 500, 00 zł.

V. GMINNE PROGRAMY Z ZAKRESU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

5.1 Leliska Karta Seniora

W Polsce zachodzą zmiany demograficzne, które wskazują na postępujący proces starzenia się mieszkańców, dlatego też Gmina Lelis podejmuje działania, które pozytywnie wpływają na poprawę jakości życia seniorów oraz stwarza im warunki do aktywności w wielu dziedzinach życia społecznego. Uchwałą nr XXXIV/230/2018 Rady Gminy Lelis z dnia 28 marca 2018 r. wprowadzono Program „Leliska Karta Seniora”. Program stanowi element polityki społecznej realizowanej przez Gminę Lelis. Głównym celem programu jest wzmocnienie aktywności społecznej i poprawa jakości życia leliskich seniorów. Leliska Karta Seniora potwierdza osiągnięcie określonego wieku uprawniającego do korzystania z ulgi znajdującej się w specjalnym katalogu przywilejów dla seniorów. Karta wydawana była z terminem ważności do dnia 31.12.2023 r.

Tabela nr 18 przedstawia liczbę wydanych kart w ramach programu „Leliska Karta Seniora”:

ROK	2021		2022		2023	
Liczba kart ogółem:	10		8		36	
W tym z podziałem na płeć:	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
	8	2	4	4	26	10

źródło: opracowanie własne

W 2023 r. wydano o 350% więcej kart w stosunku do roku 2022 i 260% więcej w stosunku do roku 2021. Wzrost liczby wydanych kart wynika prawdopodobnie ze zniesienia obostrzeń sanitarnych w związku z wystąpieniem pandemii COVID – 19, co uniemożliwiało ich wykorzystanie jej posiadaczom w latach poprzednich.

5.2 Rodzina - TRZY PLUS

Tabela nr 19 przedstawia liczbę wydanych kart w ramach programu „Rodzina Trzy Plus”:

Rok:	2021		2022		2023	
Liczba rodzin:	89		118		132	
Liczba wydanych kart:	456		647		688	
W tym wydanych dla:	Rodziców/ opiekunów	dzieci	Rodziców/ opiekunów	dzieci	Rodziców/ opiekunów	dzieci
	176	280	230	417	260	428

źródło: opracowanie własne

Uchwałą nr XXX/211/2017 Rady Gminy Lelis z dnia 14 grudnia 2017r. wprowadzono Program „Rodzina Trzy Plus”, który jest skierowany do dużych rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Lelis.

Program „Rodzina Trzy Plus” jest elementem polityki społecznej realizowanej przez Gminę Lelis mającym na celu:

- promocję dużej rodziny oraz działań na rzecz wzmocnienia jej kondycji,
- poprawę warunków życia dużych rodzin,
- zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowującej się w dużych rodzinach,
- wspieranie dużych rodzin oraz kształtowanie ich pozytywnego wizerunku.

Karta wydawana jest do dnia 31 grudnia każdego roku.

W 2023r wydano 688 kart, zaś w 2022 r. wydano 647 kart, natomiast w 2021 r. tylko 456 kart. Zaobserwowano wzrost liczby wydanych kart o 6,3% względem roku 2022 r. i o 50,9% więcej w stosunku do roku 2021. Przyczyną takiej sytuacji jest prawdopodobnie zniesienie obostrzeń sanitarnych w związku z wystąpieniem pandemii COVID – 19, co uniemożliwiało ich wykorzystanie jej posiadaczom w latach poprzednich.

5.3 Informacja dotycząca realizacji „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Lelis na lata 2022-2027 ” – kontynuacja

Powołany w 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizuje ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.). W skład zespołu wchodzi 1 pracownik socjalnych, kierownik ośrodka pełniąc funkcję przewodniczącego oraz przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce, Sądu Rodzinnego w Ostrołęce, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówek oświatowych, służby zdrowia.

Działania Zespołu ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, dotkniętej przemocą, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia stosowania przemocy. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zintegrowane oddziaływanie na rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia.

W 2023 roku odbyły się 5 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, natomiast w 2022 r. odbyły się 4 spotkania i w 2021 r. odbyły się 2 spotkania. Podczas spotkań przedstawiono informację dot. Grup

Roboczych oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych, omówione zostały problemy generujące przemoc oraz trudności w organizowaniu systemu wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny był organizatorem konferencji **„Nie otwieraj drzwi przemocy”**. W konferencji wzięli udział przedstawiciele: Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce, Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce, Sądu Rejonowego w Ostrołęce, Urzędu Gminy w Lelis, kierownicy jednostek gminnych, dyrektorzy i nauczyciele szkół z terenu gminy Lelis, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrołęce, radni, sołtysi, przewodniczący Kół Gospodyń Wiejskich. Podczas konferencji odbyła się prelekcja, a gośćmi honorowym i jednocześnie prelegentami byli ks. Wojciech Ignasiak – duszpasterz osób uzależnionych z Fundacji Światło – Życie który wygłosił prelekcję na temat „Społecznych konsekwencji zaburzeń związanych z piciem alkoholu”, przedstawiciel Sądu Rejonowego w Ostrołęce Pan Grzegorz Ciak – kurator zawodowy dla dorosłych. Wskazówki jakimi podzielili się prelegenci spotkania zaintrygowały wszystkich uczestników. Bardzo szybko zrodziły się pytania jak postąpić w sytuacjach wydających się bez wyjścia. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinach, to temat, jak się okazało, nie tylko dla pracowników OPS, ale też dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym. Powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają.

Funkcjonowanie Grup Roboczych oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych ds. przemocy pozwoliły na bardziej wnikliwą ocenę sytuacji osób dotkniętych przemocą jak i sprawców przemocy, budowanie i doskonalenie współdziałania pomiędzy instytucjami, wymianę doświadczeń, zapobieganie podejmowaniu działań wykluczających się bądź powielających się. W 2023 r. odbyło się 45 spotkań Grup Roboczych oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych, natomiast w 2022 r. odbyło się 36 spotkań, w 2021 r. 29 spotkań Grup Roboczych. Porównując rok 2023 to zauważalny jest wzrost liczby posiedzeń o 25% w stosunku do 2022 r. i o 55% w stosunku do 2021 r. Powodem tego jest zwiększająca się liczba założonych procedur „Niebieska Karta”. Podczas posiedzeń ustalano m.in. sposób realizacji zadań, analizowano bieżące problemy, ustalano plany działań dla konkretnych rodzin, wypracowywano skuteczne strategie współpracy poszczególnych służb. Analizowano również skuteczność i zasadność realizowanych bądź zrealizowanych już działań. Na spotkania Grupy Roboczej oraz Grup Diagnostyczno-Pomocowych zapraszane były osoby doznające przemocy oraz sprawcy przemocy. Prowadzone były z nimi rozmowy na temat istniejących problemów w rodzinie, generujących przemoc, ustalany był plan działań i współpracy.

Tabela nr 20 przedstawia problem przemocy w rodzinie:

PRZEMOC										
Rok	Liczba PROCEDUR „Niebieska Karta”	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie			Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny/ Grupę Roboczą PROCEDUR „Niebieskie Karty” na skutek:		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Ogółem	Zakończenia przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	Brak zasadności podejmowanych działań
2021	23	20	6	2	5	18	0	25	16	9
2022	31	21	7	3	1	24	0	19	13	6
2023	35	22	1	2	1	22	0	27	15	12

źródło: opracowanie własne

W 2023 roku wpłynęło o 13% „Niebieskich Kart” więcej niż w roku 2022, i o 52% kart więcej niż w 2021 r. W 2023 roku odnotowano dwoje dzieci wobec których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, natomiast w 2022 roku było to 3 dzieci wobec których było podejrzenie stosowania przemocy a w 2021 roku była to 2 dzieci .

Liczba kobiet, wobec których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie w latach 2021 - 2023 utrzymuje się na tym samym poziomie.

Liczba kobiet wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc, w latach 2021 - 2023 utrzymuje się na tym samym poziomie

W 2023 roku zakończono procedurę „Niebieska Karta” w 27 rodzinach w tym :

- w 15 rodzinach ze względu na zakończenie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy,
- w 12 rodzinach ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

W 2022 roku zakończono procedurę „Niebieska Karta” w 19 rodzinach w tym :

- w 13 rodzinach ze względu na zakończenie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy,

- w 6 rodzinach ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

W 2021 roku zakończono procedurę „Niebieska Karta” w 25 rodzinach w tym :

- w 16 rodzinach ze względu na zakończenie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy,
- w 9 rodzinach ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

W 2023r. zakończono o 42% procedur „Niebieskiej Karty” więcej w porównaniu do 2022r. i o 8 % więcej w porównaniu do 2021r.

VI. WNIOSKI OŚRODKA SPOŁECZNEJ W LELISIE Z DZIAŁALNOŚCI W 2023 ROKU I PLAN PRACY NA 2024 ROK

Analizując działania opisane w niniejszym sprawozdaniu można wnioskować, że pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie (OPS), podejmowali wiele działań w celu zaspakajania potrzeb mieszkańców Gminy, a w szczególności niwelowania nierówności społecznych. Ważnym zadaniem było i jest przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk np. bezrobocia, przemocy, uzależnień, problemów opiekuńczo wychowawczych rodzin z dziećmi. Ważnymi działaniami mającymi duże znaczenie w wymiarze rodzinnym i społecznym jest i będzie wspieranie osób z niepełnosprawnościami, w szczególności osób starszych i samotnych. Realizacja zadań w tych obszarach na pewno jest konieczna i wymaga kontynuowania oraz rozwijania działań wspierających.

Zmieniająca się sytuacja w życiu społecznym i gospodarczym może spowodować, że wystąpią nowe, nie przewidywane oczekiwania i potrzeby mieszkańców Gminy. Z prowadzonego przez pracowników OPS monitoringu wynika, że na pierwszy plan wyłonią się problemy związane z przewidywanym kryzysem, czyli może pojawić się problem stanu zagrożenia bezpieczeństwa, wzrost bezrobocia w wyniku którego wzrośnie problem ubóstwa, izolacji społecznej, wycofania z aktywnych form życia. Pracownicy OPS, w realizacji zadań w 2023 roku, muszą wzmacniać świadczenie pracy socjalnej kierowanej do osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej. W celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości należy wzmocnić działania w plan pracy tj:

- zapewnienie sprawnej realizacji różnorodnych świadczeń na rzecz osób i rodzin będącymi świadczeniobiorcami OPS,

- rozwinięcie pracy socjalnej jako głównego narzędzia pracy pracowników socjalnych,
- podejmowanie działań zmierzających do udzielania wsparcia mieszkańcom, którzy nie są w stanie samodzielnie pokonać trudności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- podejmowanie współpracy z klientem w na podstawie zawieranych kontraktów socjalnych,
- zapewnienie wkładu własnego w ramach realizowanych programów osłonowych i rządowych programów osłonowych,
- podnoszenie kwalifikacji i wiedzy pracowników poprzez udział w szkoleniach, samokształceniu i dofinansowywaniu doksztalcania,
- kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi, społecznością lokalną itp.
- rozwój współpracy o charakterze ponadlokalnym, poszukiwanie skutecznych, innowacyjnych rozwiązań,
- poprawa jakości życia seniorów oraz stwarzanie im warunków do aktywności w wielu dziedzinach życia społecznego,
- promocję dużej rodziny oraz działań na rzecz wzmocnienia jej kondycji,
- poprawę warunków życia dużych rodzin,
- zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowującej się w dużych rodzinach,
- wspieranie dużych rodzin oraz kształtowanie ich pozytywnego wizerunku.